

sitandi landsstýri segði Atli Dam, at so høvdu tey tervað í slíkt mát, at álitið til hetta stýrið og møguleikar tess er skjótt minnkandi millum fólk.

Viðari varð sagt í frágreiðingini:

— Tað er eins og ein serlig trond at loysa alt øðrvísi ger seg galdandi, og tá kann ikki annað henda, enn at mangt og hvat dettur sundur í hondum teirra, tí so ringt var ikki alt, sum bygt varð upp undir javnaðarstýrum, at einki er nýttíling. Viðskifti okkara við onnur lond, serliga EEC, Noreg og Grønland-Danmark versnaði so týtt og knapt hesi lond møttu framferð og fasoni nýggja leiðara landsstýrisins — og er hann hin sami, sum hann leggur fram í dag á tingi og í almennari framfærding her heima, so er hetta kanska ikki so lógið.

— Í telvingini við hesi lond hava vit roynt at geva tey ráð við hildu vera skilagóð, men tað er eins og ein sjúkling trondur ger seg galdandi til júst at ganga øvugtan veg av hesum ráðum, og úrslitini verða tí sjálvsagt ikki tey, vit væntaðu og ætlaðu. Kortini vilja vit framhaldandi medvirka til loysn av hesum livsmálum feroyinga við tí sindri av vitan og vurduringsevnum, vit eiga. Vit vilja eisini medvirka útfrá broyttum freitrytum, teim fortreytum, sum verða skaptar so hvørt Ellefsens samráðingar við viðskiftalondini geva nýtt vurduringgrundarlag.

Einki nýskapandi bert við at tváa hendurnar

Um tey úttalisi Pauli Ellefsen, lögmaður, er komin fram við í lögtinginum ferdi formaðurin í javnaðarflokkinum fram:

— Ein stóran part av tí okkara koma vit at nýta til at rætta tey ótrúligu ósannindi um figgjarviðurskifti, sum serliga nýggi lögmaðurin ber fram.

— Tað politiska fals, sum liggur í teirri statusuppsetan, hann hevur spælsalserað seg í, má avdúkast, og visast skal á so ofta sum neyðugt, at tað ikki er nóg mikið, tá ein skal standa við ábyrgd, at siga »góða mamma tað var ikki eg«. Og at tað einki nýskapandi spyrst burturúr bert at tváða hendur. Um ein nokk so ofta tváar hesar, er neyðugt av og á at grópa í moldini, skal nakað fáast at gróva og næla.

— Bert at revidera skapar einki, tí revisjón viðvíkur fortíð og viðger ikki framtíð.

Slitið varð um ein grundleggjandi spurning

Formaður javnaðarflokksins ferdi fram, at samgonguslitið varð fram um ein sera grundleggjandi spurning — um áhugamálini hjá samfelagnum og heildini skulu leggjast í høft, tí áhugamálini hjá nøkrum heilt fáum ganga fram um!

— Her segdu vit bartút nei. Bæði av prinsippiellum grundum, men eisini tí, at hesir fáu einstaklingar ongantíð høvdu vist, at teir kundu umsita síni egna áhugamál á slíkan hátt, at tey eisini í ávísan mun komu fjøldini, teim virkandi, teim sigldandi og brúkarunum tilgóðar.

— Tvørturímóti hava hesir einstaklingar umsitið samfelagsorku, óutloystar møguleikar og virksemiskapandi virðir á ein slíkan hátt, at meginpartin hava teir lokað úr egnum hondum og latið aðrar taka teir upp. Teir hava einans liva, tí brúkarin sum einki val hevði, noyðdist at gjalda sær okursfraktir, teirra avlaðaða arbeiðslag mátti áseta, segði Atli Dam.

Framvegis møguleiki í siglingini

— Tí skulu vit framhaldandi vísa í, at í siglingarmálum liggur ein møguleiki, og hetta er best av øllum prógvað av, at norskt og bretskt ferjufelag vilja leiga Smyril til framhald. Hendan møguleika kunnu vit bert nýta, um keypt verður eitt stórt skip afstorað.

— Vit skulu afstorað á at fáa arbeiði við nýggjum møguleikum at halda fram og tí gera royndir á nóg fleiri økjum, enn teim vit meta at fáa brúk fyri, tí gamla sannroyndin, at fyri hvønn nýtiligan møguleika, tú finnur, mást tú royna stórt tal av óntilgillum, er galdandi enn.

— Hesar royndir mugu gerast í idnaði, landbúnaði, innan aling av laks, silum og skeljadjórum, innan veið og viðgerð av svartkjafti, høguslökk og djúptvatnsfiski, og kanska fremst av øllum innan sölurbeiði okkara.

— Ein flokksins uppgáva verður at vísa á, at av stuðli ella umfordeiling av peningi millum skattgjaldara, skip, virkir, fiskimenn og arbeiðsfólk gongur vinnan ikki í longdini, segði Atli Dam.

Stuðulin í sölulíðið

Í formansfrágreiðingini kom Atli Dam eisini inn í fiskasølumál, og segði, at ein annar sölulíður enn

tann sum Føroya Fiskasøla nýtir við sølu til ein monopolist í hvørjum landi, má takast upp.

Hann vísti á, at tað má tryggjast, at stuðulin, sum møguliga kortini má latast, kemur at liggja í einum sölulíði, sum er undir fullum almennum eftirliti og undir eftirliti av teimum, sum veitt og arbeitt hava fiskin.

Viðari segði Atli Dam: — Vit mugu avdúka, tá stórfyrirtekur og bankar møguliga vilja kvala nýroyndir í føðing, tí okkurt í hesum ikki hóvar teimum sum nú tá fiskasøla og bankar royndu at darva verksmiðjuprosjektinum til svartkjaftaviðgerð (Gíljanes), og vit mugu virka fyri, at tann almenni peningurin, sum so mangir virka óeftiransað við, veruliga fær tað ávirkan, hann eigur.

Ikki tikið patent á sosiala økinum

Atli Dam kom eisini inn á tað sosiala økið:

— Á sosiala trygdarøkinum mugu vit framvegis liggja á takinum. Hóast mangir flokkar hava ilt av hesum, og beiskliga skuldsæta javnaðarmenn fyrri at royna at taka patent uppá loysnir innan sosiala økið, so er brúk fyri at skorðað verður á við hesum málum.

— Vit royna eingi patentir at taka. Tvørturímóti hava vit brúk fyri samvinnu við aðrar flokkar um hesar spurningar, og vit finna bert loysnir, um fleiri flokkar ganga við ella verða trýstir við.

— Men ikki er hetta altjóð so lætt og ikki sláa hjørtuni altíð so heitt í hesum málum, sum tað sæst í hesum døgum, har ábøtur fyri 18 milliónir krónur eru tókar at seta í verk, meðan samgongan kortini blokerar. Serliga er tað harmuligt, at ábøturnar í forsorgarhjálpini ikki koma í gildi, tí við einum vaksandi arbeiðsloysi kundi júst henda nýggja lógáva verið ein bráfangishjál.

Broytingar í skattalógávu

Í formansfrágreiðingini varð eisini boðað frá, at í ólavskutingsetuni ætlar javnaðarflokkurin at mæla til ávísar broytingar í skattatalvuni, avskrivningarreglunum, skatt av vinningi av skipasølum, metingarskipan viðvíkjandi kapitalvirðisøking, eftirlitsskipan til fyrrganga skattasmogum, fyrrreikingum til kelduskattskipanina og øðrum skattspurningum.

Haraffurat boðaði Atli Dam frá, at í umleið 25 málum ella málsekjum fer

flokkurin at gera vart við síni sjónarmið.

Hesi fævna um peningaviðurskifti, sáttmálaviðurskifti við útland, umhvørvis- og náttúruverndarlóggávu, á mentunarøkinum við t. d. sjónvarpslógávu, orkuspurningar, arbeiðsverndartiltøk við fyllan av karminum í núverandi lógávu, hækking av dagpeningaskipanini upp á 90 pst. við arbeiðsgevaragjaldi, ríkisborgararéttindi, samferðsluútbýgging, desentrala skúlaútbýgging, vinnulivsmál við t. d. mennan av føroyskari framleiðslu og handverki, iðgnarrætt arbeiðaranna o. s. fr.

Stórri virksemi í nevndunum

Í samband við uppskot á hesum og øðrum økjum er ætlanin at arbeiðið m. a. skal fara fram í og í neyvum samstarvi við arbeiðsnevndirnar hjá flokkunum, soleiðis at tær, sum ikki eru virknar, koma í arbeiði. Haraffurat er ætlanin at leita ráð hjá flokksfólgu innan færrsluna.

Andstöðuskeiðið verður stutt

Í endanum í roðu síni segði Atli Dam, at hann var sannferdur um, at andstöðuskeiðið hjá javnaðarflokkinum verður stutt og at javnaðarflokkurin aftur fór at fáa ábyrgdina, sum hevði slitið hann í 18 ár, og at hann fór at standa sterkari enn nakrantíð sígu.

— Hetta sigi eg millum annað tí, at eg haldi meg hava merkt á tingbólkinum, at teir nú bita á kampi og vilja kýtta seg meiri enn nakrantíð.

Hugurin og viljin til at gera vart við seg er tilstaðar.

Hugurin og viljin til at stríðast fyri sosialistiskum málum, frælsi og vælferð.

Hugurin og viljin til at verja rætt hins veikara í hesum kalda — og hevði eg nærsagt sagt — nýfascistiska gjóstri, sum fór um land okkara. Rætt hins veikara sosialt, arbeiðsliga og á annan hátt, nú høgárgangurin tykist nora um arbeiðsloysi og tykist fremja sosialan og vinnuligan ótryggleika.

Tóri at meta, at vit eiga best mánnaða tingbólkin við bestu uppmetingini og fúsasta viljanum.

— Vit hava hildið at koma at halda tingarbeiðinum gangandi og gera harvið samgonguni eina tænastru, teir ikki hava uppið, men gerst hetta ikki við, tí vit eru valdir at virka og hava skyldu at virka.

Framleiðslan má mennast

Javnaðarflokkurin má virka álvarsamt á vinnuøkinum, segdu nógvir fundarluttakarar

Politiska orðaskiftið eftir formansfrágreiðingina spenti vilt. Her eru nøkur brot:

— Sjálvt um vit sita í andstöðu, mugu vit ikki siga, at nú mugu tit loysa problemini. Vit mugu vera við at loysa tey, segði Hilmar Bech, sum annars vísti aftur tað, at nú reypaði eitt stjórnblað av, at eyskaskatturin var avtikin.

— Tí eyskaskatturin var lagdur, skuldi hann bert gjalda í eitt ár, og skuldi tá loysa kreppuna hjá vinnuni, segði Hilmar Bech, sum annars vísti á týðningin at metast á javnaðarfundum.

Verja demokratið

Jóannes Dalsgaard segði, at leikluturin hjá javnaðarflokkinum í andstöðu var at vísa á munin millum borgarligan og sosialistiskan politikk.

— Alop eru gjørd á demokratið. Her hava vit sagt »stop«. Okkara uppgáva er at verja tað, og vísa høgárganginum aftur, segði Jóannes Dalsgaard.

Jóannes Dalsgaard

Landbrúkið má stýrast

Jóannes F. Joensen, av Húsum, kom inn á landbúnaðin.

— Tá menn ikki finga bóndabrukið at bera seg í trælátini, fáa teir tað heldur ikki í dag uttan eina sterka almenna stýring, segði Jóannes Joensen og vísti á tað hópilsleypa í arvarættinum.

Minni til fiskimannin

Tórálvar M. Olsen kom inn á uppskotið um stuðul til fiskivinnuna, og vísti á, at sambært uppskotið so fór peningurin til eiganar, meðan parturin til fiskimannin var niðurskórin.

Um kósina hjá javnaðarflokkinum segði Tórálvar M. Olsen, so høvdu uppskotið hjá flokkinum

mest nortið við tað sosiala. Men flokkurin fer eisini at gera vart við seg á vinnuøkinum, segði hann.

Tórálvar M. Olsen

Menna framleiðsluna

Jørgen Thomsen vísti á, at vinnulívið var farið skeivan veg.

— Viðvíkjandi framleiðsluni á landi, og við at menna føroysku framleiðsluna eigur javnaðarflokkurin at arbeiða álvarsamt, segði Jørgen Thomsen.

— Javnaðarflokkurin er sprottin úr arbeiðararørsluni, og tá leiðina mugu vit halda, hóast vit hava gjørt okkurt í móti hesum stætti, legði Jørgen Thomsen afturat.

Samdur við flokkin

Poul Jakke Olsen tók undir við javnaðarpolitikkinum í tinginum, og heitti á flokkin at arbeiða fyri vinnuligum tiltøkum, men ikki eftir kapitalistiskum hátti.

— Fyri at kunna bera sær sosialu útreiðslurnar, mugu vit syrgja fyri, at tað vinnuliga er í lagi, segði Poul J. Olsen, og vísti á, at siglingarmálið hevði verið nakað, men sum ikki kundi fæst út í livið fyri teimum konservativu kreftunum, sum altíð vilja niðurbóta.

Viðvíkjandi orðaskiftinum um figgjarlógina segði fyrrverandi norðoyatingmaðurin, at so hevði javnaðarflokkurin havt tey bestu innleggini.

Poul J. Olsen

— Er virki tingsins merkt av javnaðarmálum, er nóg vunníð, tí hóast feld í lógini liggja tá mong mál

greið at fremja tann dagin, vit eftir valdi aftur taka róðrið í hond, endaði Atli Dam.